

Prædiken til 1. søndag i advent

Luk. 4,16-30

Anden tekstrække

Dette hellige evangelium skriver evangelisten
Lukas:

Jesus kom også til Nazaret, hvor han var vokset op.
På sabbatten gik han efter sædvane ind i synagogen,
og han rejste sig for at læse op. Man rakte ham profeten
Esajas' bog, og han åbnede den og fandt det sted,
hvor der står skrevet:

»Herrens ånd er over mig,
fordi han har salvet mig.
Han har sendt mig
for at bringe godt budskab til fattige,
for at udråbe frigivelse for fanger
og syn til blinde,
for at sætte undertrykte i frihed,
for at udråbe et nådeår fra Herren.«

Så lukkede han bogen, gav den til tjeneren og satte
sig, og alle i synagogen rettede spændt øjnene mod
ham. Da begyndte han at tale til dem og sagde: »I dag
er det skriftord, som lød i jeres ører, gået i opfyldelse.«
Alle gav de ham deres bifald og undrede sig over
de nådefulde ord, som udgik af hans mund, og de
spurgte: »Er det ikke Josefs søn?« Han svarede dem:
»I vil sikkert bruge denne talemåde mod mig: Læge,
læg dig selv! og sige: Vi har hørt om alt det, der er
sket i Kapernaum; gør det samme her i din hjemby!«
Men han sagde: »Sandelig siger jeg jer: Ingen profet
er anerkendt i sin hjemby. Og jeg siger jer, som sandt
er: Der var mange enker i Israel på Elias' tid, dengang
himlen var lukket i tre år og seks måneder, så der
blev stor hungersnød i hele landet; og Elias blev ikke
sendt til nogen af dem, men til en enke i Sarepta i
Sidons land. Og der var mange spedalske i Israel på

profeten Elisas tid; og ingen af dem blev rensat, men
det blev syrerer Na'aman.« Alle i synagogen blev
ude af sig selv af raseri, da de hørte det; de sprang op,
jog ham ud af byen og drev ham hen til kanten af det
bjerg, deres by var bygget på, for at styrte ham ned.
Men han banede sig vej imellem dem og gik.

Lukasevangeliet 4,16-30

Udgivet af

Grundtvigsk Forum
Nr. 861, 126. årgang
November 2025
ISSN 0901-2214

Frisættelse handler det om i dag. Frihed for fanger, men ikke med fokus på løsladelse, nej meget mere om frihed i fangenskab, altså frihed på trods af fangenskab.

En ting mere skal det handle om, ud over frihed, nemlig om “ny begyndelse”, for frisættelse og “ny begyndelse” ligger i tæt forlængelse af hinanden.

Den nye begyndelse passer også vældig godt sammen med det, vi også fejrer i dag: kirkeårets begyndelse, det er jo første søndag i advent, den første dag i det nye kirkeår. Men nye begyndelser bliver langt fra altid godt modtaget. I hvert fald kom der et eksempel på negativ modtagelse af nye tider og nye forståelser i det, vi læste før: Jesus besøger sin hjemby, Nazaret. I synagogen læser han noget op fra profeten Esajas, og sammen med hans kommentarer bagefter blev det årsag til, at de blev så rasende på ham.

De blev skeptiske og afvisende på en jantelov-agtig måde: ”Hvad skel det nu til for? Han skal ikke tro, han er noget, Hvorfor skulle han være noget?” Det kan jo ikke passe, at ham tømreren skulle være noget særlig. Uh, så klog tømrerens lille søn er blevet, vi kender jo hans far og mor og hans søskende. Ham Jesus er bare en almindelig tømrerdreng. Det er nok ikke lige ham, der kommer til at forandre vores traditioner”. De hører ikke på, hvad han siger, de tænker kun på hans baggrund, og at sådan en person kan ikke betyde noget. Der er mere fokus på personen og omstændighederne end på sagen. Der opstår en masse spænding og negativ reaktion, der handler om æresfølelse, fornærmelse, “os mod dem”- tankegang, også i Nazarets synagoge. Deres hadefulde reaktion overskygger fuldstændig det budskab, Jesus havde læst op. Mon nogen af de rasende mænd på vej ud af synagogen, da de var ved at jage Jesus væk, overhovedet skænkede det en tanke? Hvad det egentlig var for et budskab, han havde til dem?

Men vi kan godt skænke det en tanke: Det budskab, folk i synagogen glemte at høre på. Budskabet, de havde hørt i synagogen, var i sin inderste kerne: Frisættelse for fanger, syn til blinde, at undertrykte og nedtrampede skal blive hjulpet op igen.

At udråbe frihed for de fangne er ikke det samme som, at fangerne kommer ud af fangenskab, som når nogen lukkes ud af et fængsel. Det er også en påstand om, at frihed kan eksistere midt i fangenskab. Frisættelse på trods af fangenskab.

I filmen, der kom for nogle år siden, ”Hvidstensgruppen”, om danske modstandsfolk under krigen, dér er der en scene, som fortæller noget om at have frihed som fange. Modstandsmanden, Marius Fiil, er i fængsel, og der er intet håb tilbage om at slippe fri. Han er dømt til døden og skal henrettes. I den tid, Marius sidder i fængslet, har der været en helt ung, nærmest en dreng, som tysk fangevogter. Da de bliver hentet, siger Marius farvel til den fangevogter, ca. med følgende ord: ”Selv om du er min fjende, tilgiver jeg dig, jeg har intet imod tyskere”. Det er måske nok *for* godt, som det er fremstillet i filmen, men det viser noget, som er principielt sandt: Intet fangenskab kan stoppe den frihed, der er født af tro på og tillid til liv og sandhed og frihed.

Midt i et umenneskeligt slaveri kan de lænkede og underkuede slaver vise sig at være meget mere frie end deres undertrykkere. Kristendommen udbreder sig ofte gennem de underkuede, de fattiges og slavernes rækker. Et eksempel på dette er gospel-musikken, som opstod blandt de sorte slaver i Amerika.

Derfor er det at udråbe “frihed for de fangne” ikke det samme som at love, at vi som mennesker slipper helt af med alle vore “fangenskaber”. Der er mange slags fangenskab, som vi låser hinanden og os selv ind i.

Vi skal ikke se bort fra den konkrete betydning, altså det at være indespærret i et fængsel. Både den gang, ordene blev læst op i synagogen for 2000 år siden, og nu i verden omkring os, hvor tusinder og atter tusinder af mennesker bli’r spærret inde i fængsler og fangehuller under forfærdelige forhold, eller som gidsler, uden at have gjort sig skyldig i andet end at mene og tro noget, som magthaverne ikke bryder sig om. Vi, der har det så frit og fredeligt, vi har en forpligtelse over for dem, selv om vi nok ikke aner, hvordan vi kan gøre noget. Ikke mindst kristne er meget bange og bekymrede for fremtiden i visse dele af verden. Og de håber på, at de i det mindste ikke bliver glemt af alle. Her er der i høj grad brug for evangeliets udråbelse af frihed midt i bekymringerne og på trods af usikkerhed og trods de åbenlyse uretfærdigheder og trusler, de oplever.

Og så lige til sidst: Den frihed, der i dagens tekst bliver udråbt for os, er blandt andet en frihed til at binde sig. Nemlig binde sig og klamre sig til troen og håbet på, sådan helt grundlæggende, at alt ikke er omsonst og ligegyldigt: Troen på, at relationer kan forbedres, troen på, at fastlåste mønstre kan løsnes – hvis ikke meget, så bare lidt. At tillid og ærlighed er bedre end det modsatte.

Det er en frihed til at satse på noget, uden at skulle spørge i banken, en frihed til at kaste sin tro på noget, fx at stole på, at når vi beder ”ske din vilje” i fadervor, så er det bedre, end at Guds vilje ikke sker. Eller måske ligger den aller største frihed i, at vi kan se fremad, uden at skulle bekymre os om, at han kunne glemme os. En frihed til at se fremad med en grundlæggende tillid til, at Gud er med, uanset hvad. Det er frihed for de fangne.

Redaktion

Jonas Jochumsen
Herning og Gjellerup Valgmenigheder
mail: praest@h-g-valgmenighed.dk
tlf. 9712 0652

Søndagslæsning
Tilstræbes at udkomme hver uge på
www.grundtvigskforum.dk/søndagslæsning
– her kan du også
tilmelde dig det
elektroniske nyhedsbrev
om Søndagslæsning

Grundtvigsk Forum
Vartov — Farvergade 27
1463 København K
hej@grundtvigskforum.dk

Det er også en frihed til at lægge ansvaret for alt det fortidige, som vi alligevel ikke kan gøre noget ved, i Guds hænder. Dét betyder et nyt nådeår. Når han har dét i sine hænder, så må vi også overlade det til ham at finde ud af, hvor meget vi egentlig behøver tilgivelse for, og hvad der mere hører under sygdomme og andre omstændigheder, som Gud jo i forvejen også må ha' ansvaret for.

Frisættelsen, som Jesus udråber, gælder for os alle, lige midt i – og ikke mindst på trods af – alle de mange forhindringer og hæmninger og mure, vi sætter op for hinanden og for os selv. Han udråber “et nådeår for Herren”. Det er den størst tænkelige “nybegyndelse”, for det betyder, at fra nu af vil Gud være i øjenhøjde med os mennesker.

Lad os også håbe det størst tænkelige for det nye kirkeår, som vi nu bevæger os ind i. Første søndag i advent udråber et mægtigt, evangelisk “velkommen” til et år i frihed, frihed på trods af alle mure og fangenskaber. *Amen.*

Torben Jensen, sognepræst i Marie Magdalene-Pindstrup-Koed pastorat

Prædiken fra 2023

Salmevalg fra DDS

74. Vær velkommen, Herrens år

87. Det første lys er Ordet

78. Blomstre som en rosengård

80. Tak og ære være Gud